

Læsekonferencer

Af Johanne Sand-Nielsen

Klasselæsekonferencen er blevet en grundsten i skolens systematiske arbejde med elevernes læseudvikling. I [skolens læsehandleplan](#) synliggøres systematikken. Deltagerne har været læsevejleder (som leder og strukturerer mødets form og indhold¹), pædagogisk leder og årgangens dansk- og matematiklærere.

Læsekonferencerne har vist lærerne et behov for at arbejde med læsning i alle fag, bl.a. ved hjælp af klasseoversigter over alle elevers læsefærdigheder. I evalueringen af projektet efterspørger de interviewede lærere at flere faglærere deltager i konferencerne, og at viden fra den enkelte konference er tilgængelig for alle lærere, som underviser i klassen.

Grundtanken var for det første, at den viden, som vi genererede i testningen og afdækningen af alle elevers læsefærdigheder, skulle ud til de lærere, som underviser eleverne. For det andet bruges læsedata som afsæt for en fælles analyse². Dermed genereres ikke bare viden om læsefærdigheder, men også om elevernes læringsstrategier mere bredt. Lærerne udtrykker stor begejstring for konferencerne, som ud over læsefaglig viden, giver et fælles sprog om læsning, giver faglærerne medansvar for læsning (i alle fag) også skaber rammen for samtaler om læring.

Det har vist sig særligt godt at fokusere på progression, så en læsestatus både bruges didaktisk og til differentiering, men ikke mindst til at se om indsatser har haft effekt. Dette gælder ikke kun for elever i læsevanskeligheder, men for alle. Testene anvendes formativt.

Læsekonferencerne har også betydet, at lærerne har fået øje på, at test kan bruges: i fælles analyse, til kvalificering af skole-hjem-samarbejdet og elevsamtaler. Lærerne efterspørger mere evaluering også i andre fag og discipliner end læsning.

Hvad er en klasselæsekonference?

Klasselæsekonferencen er et pædagogisk værktøj, hvormed man kan sikre sig en både kvantitativ og kvalitativ evaluering af en skoles læseundervisning. Den indgår i skolens læsepolitik og møderne er fastlagt i skolens årsplan. Rammer, indhold, formål og vilkår for afholdelse af læsekonference var tydelig gennemgået for skolens personale (oplæg). Procedurene er synlige, fastlagte og beskrevet for personalet, så alle deltagere er klar over hvem der gør hvad, hvornår – før, under og efter konferencen.

Konferencen er ikke en gennemgang af elever med læsevanskeligheder, men omhandler hele klassens aktuelle læseniveau, hvilket skal sammenholdes med undervisningens indhold, organisering og materialer dansk såvel som andre fag.

Dagsordenen er fast:

- Oplæg ved læsevejleder (rammesætning og orientering om hvad de valgte prøver kan vise og guide til at forstå prøvens kategorisystem) (3)
- Dansklærerens redegørelse
- Faglærerens perspektiver og spørgsmål
- Pædagogiske konsekvenser og aftaler i teamet
- Aftalereferat – sendes til alle og opbevares som skolens data

Deltagere: Pædagogisk leder, dansklærer og matematiklærer, læsevejleder. (Andre deltagere har været faglærere, pædagoger, støttelærer, leder af støttecenter)

Der afsættes 60 min. Der udarbejdes et referat sammen med materialet fra konferencen (en powerpoint samt elevernes placering i kategorisystemet).

[Se eksempel på slides fra en klasselæsekonference på 3. årgang](#)

Læseprøver i den pædagogiske evaluering³

Formål med anvendelsen af nationale test i dansk samt ST-prøver og Hogrefes gruppeprøver var at danne grundlag for:

- Beskrivelse og vurdering af alle elevers læseniveau, læseudvikling og mulighed for at læse aldersvarende tekster i de forskellige fag.
- Et fremadrettet perspektiv i forhold til planlægning af undervisning og aftaler i teamet omkring fælles fokuspunkter, herunder læsning som tværfaglig kompetence.

Læseresultatet opgøres i et kategorisystem som:

- har til hensigt at skabe overskuelighed til videre overvejelser
- bør anvendes lempeligt
- ved den efterfølgende samtale med dansklæreren må kategoriseringen sammenholdes med dansklærerens almindelige kendskab til og vurdering af eleven. Læseresultatet kan aldrig stå alene men fortolkes med de lærere, der kender barnet.

På grundlag af læsetiden og rigtighedsprocenten, samt forholdet mellem fejlløste og oversprungne opgaver placeres elevens læseresultat i et kategorisystem. Hver kategori indeholder en sproglig beskrivelse af resultatet, samt anbefalinger til den fremadrettede undervisning.

Elevers progression gennem grundskolen

Screeningen af elevernes læsefærdigheder med nationale test/gruppelæseprøver giver mulighed for at følge læseudviklingen gennem hele skoleforløbet. Læseudviklingen vil følge en udviklingslinje frem mod den bedste kategori, hvor eleven læser med høj sikkerhed og høj hastighed. Vejen frem er ikke den samme for alle og foregår ikke i samme tempo. Når en elev ikke har et aldersvarende læseresultat, kan det være nødvendigt at undersøge det nærmere ved en individuelle læseprøve. Ingen elev bliver en bedre læser af at blive testet. Det er processen mellem de enkelte prøver, der giver udvikling. Pædagogisk praksis skal justeres og evalueres løbende, ikke kun i danskundervisningen. Programmet Beregneren har givet mulighed for at udfolde især svages læsere progression

Hvem skal kende til prøveresultatet?

Skolen tager stilling til, på hvilken måde testresultaterne anvendes og opbevares. Hvis man udarbejder en systematik ud fra et [test-årshjul](#) kan man sikre sig, at følgende niveauer orienteres:

Skoleniveau:

- Resultaterne fra skolens klasser skal være kendt hos skoleleder og skolebestyrelse. Giver resultaterne anledning til skoleinitiativer, enten internt på skolen (som f.eks. vores indsatser: læseforståelse i fagenes tekster/læsebånd med skiftende fokus) eller ved inddragelse af PPR og anden ekstern bistand? (Kalder resultaterne på dialogmøde/kompetenceløft hos personale).

Klasseniveau:

- Klassens resultat skal være kendt af klasseteamet, hvor resultaterne bruges til, i samarbejde med eleverne og deres forældre, at tilrettelægge undervisningen fremadrettet. Giver

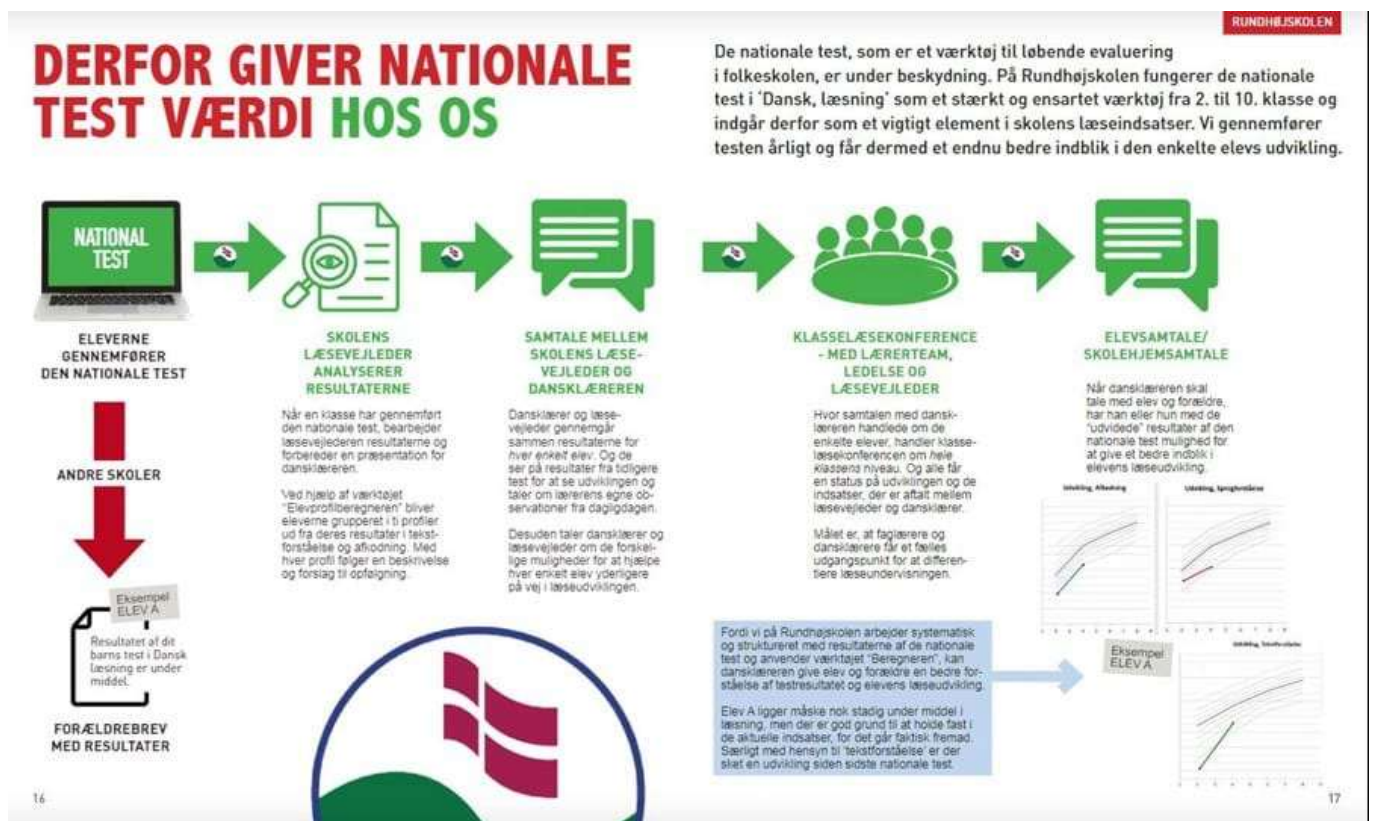
resultatet anledning til initiativer, enten internt i klassen eller ved inddragelse af skoleleder, PPR eller anden bistand.

- Viden bredes ud fra at være dansklærerens område til teamets fælles ansvar i og med vi har sat fokus på dem i små kurser og i vores læsebånd.

Elevniveau:

- Eleven inddrages i en lærings samtale og dennes forældre skal kende til hvordan eleven læser og hvilken progression eleven har – og ikke hvordan de andre elever læser.

[Se opslag fra Rundhøjskolens blad, hvor skolen fortæller, hvordan de nationale test er blevet anvendt.](#)

Roller og opgaver i klasselæsekonferencen

Lederen

Den pædagogiske leder er ansvarlig for, mødet afholdes og får hermed

- Indsigt i klassens læsestandpunkt og lærernes læseundervisning.
- Indsigt i og indflydelse på, hvilke foranstaltninger der iværksættes, både indenfor den almene undervisning og ved særlige tiltag.
- Indsigt i læringsmiljøet omkring en klasse.
- Indsigt i og indflydelse på hvordan teamet samarbejder omkring læsning og læring i alle fag.

Læsevejlederens rolle og opgave før, under efter læsekonferencen

Læsevejlederen er en vigtig ressourceperson i forhold til at udvikle, koordinere og evaluere skolens læseundervisning og er primært ansvarlig for læsekonferencens form og indhold. Det indebærer fortolkning og formidling af prøveresultaterne og den dermed forbundne vejledning til lærerteamet. Klasselæsekonferencen er et møde, hvor der gøres status, men med et fremadrettet sigte. Det indebærer, læsevejlederen har væsentlige opgaver at løse forud for mødets afholdelse. En måned før konferencen holdes møde med dansklæreren, hvor der aftales, hvilke områder og enkeltelever der skal prioriteres på mødet. På dette formøde klædes dansklæreren på til læsekonferencens indhold, dels det videre arbejde med eleverne, og det aftales hvilke enkeltelever der skal udredes inden mødet. Dette er læsevejleder og dansklærer i løbende dialog om, så dansklæreren kender alle informationer.

Før konferencen:

- Koordinere alle aftaler før konferencen og udarbejde dagsorden samt bilag til alle deltagere, så de kan orientere sig på forhånd
- Klæde dansklæreren på til at stå for prøvetagning i klassen til de aftalte terminer
- I samarbejde med dansklærer se på elevernes placering i kategorisystemet
- Analysere prøvematerialet som baggrund for antagelse af hypoteser om klassens og den enkelte elevs læsekompetencer
- Udarbejde en oversigt over de elever der har modtaget en særlig indsats inden for det sidste år.
- Udrede de enkeltelever dansklærer og læsevejleder sammen får øje på.

Formødet med dansklæreren

Når testresultaterne er opgjort i overskuelig form, drøfter dansklærer og læsevejleder dem sammen og sætter dem op mod [skolens handleplan](#) for sprog og læsning på det pågældende klassetrin. Formålet med dette møde er dels at medtage dansklærerens viden og opmærksomhedspunkter, dels at klæde dansklæreren godt på til læsekonferencen. Den uerfarne dansklærer kan læres op i, hvad de forskellige test kan og hvordan hun får sin egen viden om eleverne i spil i tolkningen af dem. Ligeledes kan hun få råd og vejledning om organisering af undervisning og materialer med henblik på differentiering. Det vigtigste er at dansklærerne oplever at kunne deltage i læsekonferencen trygt og velforberedt (vi går vejen sammen).

Gode ting at tale om på formødet:

- Vi kigger på testresultaterne i oversigtsform (kategorisystemet). Er der nogle elever, der overrasker dig?
- Er der noget, der giver anledning til bekymring eller undren af faglig karakter?
- Hvis der er sociale eller følelsesmæssige problemer i elevgruppen, kan vi aftale, hvornår de skal drøftes og med hvem.
- Elevernes skriftlige produkter – kan belyse skrive- og staveudvikling
- Beskriv eller medbring et særligt vellykket forløb
- Medbring eksempler på elevernes produkter, der kan belyse det, du vil fortælle.
- Hvordan samarbejder lærerne omkring klassen?
- Hvilke elever vil du især gerne tale om på læsekonferencen?

Under konferencen

- Byde velkommen, sammen med pæd. leder
- Rammesætte og tjekke ind til mødet
- Være ordstyrer og referent
- Præcisere rækkefølgen på dagsordenens punkter, så de forskellige parter kan byde ind i samtalen
- Give oplæg til konferencen ud fra prøvematerialet
- Fastholde hensigten med konferencen
- Samle trådene op ved slutningen af konferencen i et aftalereferat (hvilke aftaler er mellem hvem, om hvad, hvornår?)
- Tjekke ud – uformel evaluering – hvad tager du med herfra?

Efter konferencen

- Sende aftalereferat til teamet, hvis det ikke skrives på mødet
- Samle konferencens materiale, hvor skolen opbevarer fortroligt materiale (onedrive/mappesystem)
- Viderebringe informationer om beslutninger til specialcenteret/støttecenter
- Samtale med dansklærer, hvis der er opstået spørgsmål under og efter konferencen i forhold til planlægning af det videre forløb.

Dansklærerens rolle

Er konferencens hovedperson – med sit kendskab til eleverne og deres formåen i det daglige arbejde. Det er dansklæreren, der kan belyse dels elevens motivation og måder at arbejde på, dels undervisningens organisering, aktiviteter og materialer. Dansklæreren kan sammen med læsevejlederen fortolke testdata, så det bliver til viden om eleverne.

Dansklæreren følger klasselæsekonferencen op gennem læringssamtaler med elev og i skole/hjem samarbejdet.

Dansklæreren kan ikke alene flytte elevernes udvikling i læsning og skrivning, der har hun brug for koordineret samarbejde med faglærerne i teamet – men hun kan kvalificere samarbejdet via sin viden om læseudvikling og læsevanskeligheder.

Faglærerens rolle

Læse det udsendte materiale igennem inden konferencen med henblik på at kunne indgå i en samtale om:

- Er der elever, hvis resultater overrasker dig?
- Er der elever, der er udfordret i dit fag?
- Hvordan indgår faglig læsning i din årsplan?
- Hvilke mål sætter du op for dine forløb og er de synlige for eleverne?
- Hvordan indgår skriftlighed i dit fag og hvordan underviser du i det?
- Hvilke materialer bruger du og hvorfor?
- Hvordan arbejder I med ord og begreber i dit fag?
- Hvordan underviser du i læseforståelse i dit fags tekster?
- Hvilke tanker sætter testresultaterne gang i hos dig?

Klasselæsekonferencens materiale (samlet i en powerpoint-præsentation):

- Dagsorden
- Prøveresultater (prøvematerialets kategoriark)
- Oversigt over elever, der ønskes drøftet og videndelt omkring
- Resultater fra tidligere prøver, så det er muligt at drøfte progression
- Oplysninger om, hvilke elever der modtager eller har modtaget særlig indsats
- Aftalereferat

[Se eksempel på slides fra en klasselæsekonference på 8. årgang](#)

På baggrund af et års læsekonferencerne tegner der sig et større billede af, hvad man som årgang hovedtrin eller hel skole har brug for. I vores tilfælde var det: faglig læsning og forståelse strategier ind i fagenes tekster, kendskab til ordblindhed og til brugen af LST, ordforrådets betydning for læseforståelsen, et fælles sprog om læsning og hvad god læseundervisning er på de forskellige klassetrin.

Læsevejlederens arbejdsopgaver blev efterfølgende:

- Omsætte den fælles viden fra læsekonferencerne og lærerens evalueringer heraf til små oplæg eller aktionslæringsforløb
- Planlægge læsebånd med skiftende fokus og med skiftende faglærere som tovholdere
- Undervise ordblinde elever på små hold
- Vejlede lærerteams i LST i deres fag/perioder med co-teaching
- Udarbejde læsehandleplan, herunder testplan
- Vejlede faglærere i faglig læsning i deres fag
- Co-teaching og samarbejde med matematiklærere
- Iværksætte løbende evalueringer og efterfølgende justeringer

Noter

1. Jørgen Frost: Håndbog i læsevejledning – teori og praksis fra Dansk Psykologisk Forlag: kapitel 6; Klasselæsekonferencer på baggrund af klasselæseprøver, af Vibeke Vinther
2. Stærkere Læringsfællesskaber i Aarhus Kommune - Læringscirkel som dagsorden og referat ([hent som pdf](#) | [hent som word-dokument](#))
3. Nationale test opgøres i Lis Pøhlers Elevprofilberegner <https://laesning.dk/elevprofilberegneren/> Beregneren fra NordicMetrics <https://nordicmetrics.com/aarhus/> Hogrefe har ligeledes et kategorisystem med udviklingslinjer.